

Predmet: Mitrović Radoslav i drugi – slučaj Suva Reka/Suharekë
Broj predmeta: K.V. br. 2/2006

Glavni pretres 6.04.2009.

Izveštaj: Nataša Kandić, punomoćnica žrtava

Završna reč zamenika tužioca za ratne zločine Mioljuba Vitorovića

Događaj koji je predmet ovog postupka desio se 26.03.1999, u vreme oružanog sukoba između SRJ i Koalicije NATO snaga i istovremeno sukoba oružanih snaga SRJ i policijskih snaga Republike Srbije i pripadnika naoružane vojne organizacije Oslobodilačka vojska Kosova (OVK). Nesumnjivo je utvđeno da je 26.03.1999. Suva Reka/Suharekë bila pod kontrolom MUP-a Srbije, kao i da tog dana u gradu nije bilo jedinica i pripadnika OVK. Optuženi Radoslav Mitrović bio je komandant združenog 37. odreda PJP i rukovodilac borbene operacije koju su policijske i vojne snage izvodile u reonu Suve Reke/Suharekë od jutarnjih časova 25.03.1999. Ovakva uloga optuženom Mitroviću davala je prava i ovlašćenja da komanduje i pripadnicima lokalne policije, Teritorijalne odbrane (TO) i Civilne zaštite. Ovaj optuženi snosi komandnu i moralnu odgovornost za ono što se desilo u zoni odgovornosti jedinice kojom je komandovao.

Komandu nad snagama aktivnog i rezervnog sastava policije, koje su se nalazile na ovom području, imali su optuženi Radojko Repanović, kao komandir policije i Nenad Jovanović, kao njegov zamenik. Optuženi Slađan Čukarić i Miroslav Petković bili su pripadnici policije OUP Suva Reka/Suharekë, optuženi Milorad Nišavić pripadnik Resora državne bezbednosti, a optuženi Zoran Petković pripadnik TO. Na dan 26.03.1999, počev od 12:00 časova, svi optuženi preduzimali su radnje napada na civilna lica i objekte u Suvoj Reci/Suharekë na tzv. Rešatanskom putu. Posledica tog napada je lišenje života 50 civila, uglavnom žena i dece, i paljenje svih kuća u napadnutom delu grada.

Tokom postupka utvrđeno je da se tog dana pripadnici 37. odreda PJP u dva kamiona, a optuženi Mitrović u vozilu *Land rover*, stigli ispred policijske stanice u Suvoj Reci/Suharekë, iskrkali se iz kamiona, razvili u strelce i krećući se Reštanskim putem počeli da pretresaju i pale kuće koje pripadaju članovima porodice Berisha. Optuženi Mitrović je govoreći *Krećte, šta čekate... jel to ja treba da radim umesto vas*, optuženom Jovanoviću izdao naredbu da se pripadnici aktivnog i rezervnog sastava policije, koji su se nalazili ispred Policijske stanice, uključe u akciju. Optuženi Jovanović je preneo primljenu naredbu, nakon čega su optuženi Slađan Čukarić, Miroslav Petković, Milorad Nišavić, Zoran Petković, sada pokojni Radovan Tanović i NN pripadnici 37. odreda PJP i TO, postupajući svesno i voljno u izvršenju primljene naredbe, iz kuća na Reštanskom putu izbacivali građane albanske nacionalnosti, kuće pljačkali i palili, ubijajući neke civile na licu mesta, a druge pucanjem usmeravali prema Zanatskom centru, gde su kasnije ti civili ubijeni. Navedenom akcijom komandovao je optuženi Radoslav Mitrović.

Osim za ubistva civilnih lica, optuženi Radoslav Mitrović odgovoran je za paljenje i pljačkanje kuća i radnji, koje su počinili pripadnici jedinica kojima je komandovao, kao i što o tome nije sačinio bilo kakav izveštaj, niti kaznio počinioce. Akcija ubijanja Albanaca u Suvoj Reci/Suharekë bila je unapred isplanirana, u cilju zastrašivanja i proterivanja Albanaca iz Suve Reke/Suharekë.

Okrivljeni Radojko Repanović je odredio grupu policajaca koja je trebao da učestvuje u napadu i ubistvu civila i grupu koja je trebalo da, nakon napada i ubistva, sakuplja i utovaruje tela ubijenih Albanaca. Iz MUP-a naknadno je stiglo naređenje da se prestane sa ubijanjem Albanaca, ali da se

njima kaže da u roku od pola sata napuste kuće i odu za Albaniju. S obzirom da je optuženom Radojku Repanoviću u tim okolnostima jedino optuženi Radoslav Mitrović mogao da izdaje neredenja, zaključuje se da je on navedenu akciju unapred isplanirao i sproveo u delo.

Odbrane svih optuženih u suprotnosti su sa izvedenim dokazima. Učešće u zločinu optuženog Radoslava Mitrovića, izdavanjem naredbe optuženima Radojku Repanoviću i Nenadu Jovanoviću, potvrđuju svedok A i svedok Velibor Veljković. Prisustvo ove dvojice optuženih ispred picerije, kada je vršen utovar i prevoz tela ubijenih, potvrđuju svedoci Bogoljub Trajković, Svetozar Nedeljković, Stefan Nedeljković, Jovica Trajković i Davor Trajković. Učešće u zločinu optuženog Zorana Petkovića potvrđuju i objašnjavaju svedokinje Shureta Berisha, Vjolca Berisha i svedok Marjan Krasniqi. Učešće optuženog Milorada Nišavića objašnjava svedokinja Shureta Berisha i optuženi Slađan Čukarić. Aktivna uloga u zločinu optuženog Slađana Čukarića i Miroslava Petkovića, kao neposredne izvršioce ubistva kod kuće porodice Berisha i u piceriji u Zanatskom centru, potvrđuje se izjavama mnogobrojnih svedoka prisutnih na licu mesta.

Sve žrtve konkretnog zločina bile su civili, pripadnici albanske nacionalnosti, koji su ubijeni, i njihove kuće spaljene, samo po osnovu svog etničkog identiteta. Kao takvi trebaju se smatrati zaštićenim licima u smislu Četvrtе Ženevske konvencije, 77. Dopunskog sporazuma o zaštiti žrtava međunarodnog sukoba i 13. Dopunskog protokola nemeđunarodnih sukoba.

U ovom zločinu ubijeni su: Dafina Berisha, stara 16 godina, učenica; Drilon Berisha, star 13 godina, učenik; Florije Berisha, 38 godina, radnica; Vlorijan Berisha, 17 godina, učenik; Edon Berisha, 13 godina, učenik; Dorentina Berisha dete od 3 godine; Majlinda Berisha, 16 godina, učenica; Heroljinda Berisha, 14 godina, učenica; Altin Berisha, 10 godina, učenik; Redon Berisha dete od 2 godine; Sebahate Berisha, 26 godina, domaćica; Ismet Berisha dete od 3 godine, Eron Berisha dete od 9 meseci, Sherina Berisha učenica od 17 godina, Fatime Berisha, 43 godina, domaćica; Lirije Berisha, 28 godina, učiteljica; Hatixhe Berisha starica od 99 godina; Vesel Berisha, 61 godina; Sofije Berisha, 58 godina, domaćica; Hajdin Berisha, 37 godina, profesor univerziteta; Besim Berisha, 33 godine, fotograf; Mevlude Berisha, 26 godina; Genc Berisha dete od 3 godine; Granit Berisha dete od 2 godine; Fatmire Berisha 49 godina; Hanumshahe Berisha starica od 75 godina; Hanumshahe Berisha, 14 godina, učenica; Mulsi Berisha, 59 godina, invalid u penziji; Hamdi Berisha, 54 godina, radnik u Domu zdravlja; Avdi Berisha, 46 godine, medicinski tehničar; Nafije Berisha, 54 godina, domaćica; Zeliye Berisha, 43 godine, domaćica; Fatime Berisha, 43 godine, medicinska sestra; Zumrete Berisha 30 godina; Afrim Berisha 25 godina; Violeta Berisha 23 godine; Arta Berisha, 18 godina, učenica; Zana Berisha, 14 godina, učenica; Merita Berisha, 13 godina, učenica; Mirat Berisha, 9 godina, učenik; Kushtrim Berisha dete od 2 godine; Jashar Berisha, 56 godina, radnik na benzinskoj pumpi; Mihrije Berisha, 16 godina, učenica; Hava Berisha, 63 godine, domaćica; Sedat Berisha, 45 godina, inženjer tehnologije; Bujar Berisha 40 godina, Nexhat Berisha, 44 godine, refrent kulture; Faton Berisha 28 godina; Nexhmedin Berisha, 37 godina, inženjer tehnologije i Abdulah Elshani. Posebno su strašne okolnosti izvršenja ovog krivičnog dela. Bol koju su žrtve pretrpele čekajući ekzekuciju je bila izuzetno velika. Način na koji su žrtve lišene života je težak i okrutan.

Službenici jedne države lišili života građane te iste države. Zločinom se ništa nije postiglo, osim boli i patnje za žrtve i njihove porodice. Ovaj zločin podstakla je mržnja i izopačeno shvatanje nacionalnog interesa, sjedinjeno sa pljačkaškim pobudama i brutalnom silom. Optuženi su robovi tog shvatanja i mržnje.

Zamenik tužioca je u završnoj reči istakao da je nesumnjivo dokazano da su optuženi izvršili krivično delo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZJ.

Završna reč punomoćnice oštećenih Nataše Kandić

Punomoćnica oštećenih je u svojoj završnoj reči ocenila da je suđenje bilo pravično, ali da sud nije uspeo da razjasni šta se desilo u gradu Suva Reka/Suharekë prvih dana bombardovanja, u kojima se dogodilo ubistvo oko 100 Albanaca, uništavanje i pljačkanje njihove imovine i prisilno premeštanje odnosno deportacija albanskog stanovništva. Jedan od razloga za ovakav ishod suđenja jeste sama optužnica koja obuhvata događaje u Suvoj Reci/Suharekë 26.03.1999. godine, dok su se slična ubistva dešavala i 22. i 25.03.1999. i bila u međusobnoj uzročno-posledičnoj vezi. Iz navedenog razloga tokom suđenja nije razjašnjen kontekst, plan i obrazac u kome su počinjena navedena ubistva. Sud nije raspolagao velikim brojem materijanih dokumenata iz razloga što je iste uništila sama policija u akciji uništavanja dokumentacije nakon rata.

Nepobitno je da su tela Albanaca ubijenih u Suvoj Reci/Suharekë za vreme NATO bombardovanja prebacivana u Srbiju. Sedam tela članova porodice Berisha i Abdulaha Elshanija ubijenih 26.03.1999. pronađena su na gradskom groblju u Suvoj Reci/Suharekë, 19 je pronađeno u masovnoj grobnici u Batajnici, dok 24 još uvek nije pronađeno. Svedočenje svedoka Dragana Karleuše jasno govori u prilog činjenici da u Srbiji postoji još tajnih masovnih grobnica u kojima se nalaze tela Albanaca sa Kosova.

Svedoci Srbi koji su svedočili u ovom postupku (sem dvojice) uglavnom su skrivali istinu koju su znali i, bez osećanja krivice, govorili da su o ubistvu članova porodice Berisha saznali godinama kasnije, iako se sve dešavalo u njihovom komšiluku. Test ljudskosti položili su samo Romi iz Suve Reke/Suharekë, koji su odlukom lokalnih moćnika bili angažovani na sakupljanju tela ubijenih.

Učešće okrivljenih u zločinu za koji se sudi u ovom postupku nedvosmisleno je dokazano svedočenjem svedoka A, Velibora Veljkovića, svedoka-oštećenih, kao i malobrojnim, ali značajnim materijalnim dokazima.

Tokom suđenja, i pored toga što sudsko veće nije dozvoljavalo pitanja izvan okvira optužnice, uspelo se da se vidi kontekst i matrica zločina u Suvoj Reci/Suharekë. Uspeh suda je i to što je i pored pokušaja pojedinih branilaca optuženih da suđenje pretvore u govornicu o optuženima kao herojima i patriotima, uspelo da održi red i dostojanstvo u sudnici. Ovo suđenje je pokazalo šta su odlikovani policajci poput optuženog Radoslava Mitrovića bili spremni da urade u ime odbrane države Srbije.

Završna reč branioca optuženog Radoslava Mitrovića, advokata Mirjane Nestorović

Advokat Mirjana Nestorović je u završnoj reči osporavala tvrdnju iznetu u optuženici da je optuženi Radoslav Mitrović bio komandant 37. združenog odreda Posebnih jedinica policije (PJP) i da su taj odred sačinjavali 37. i 87. odred PJP. Ni jedan dokaz izveden tokom postupka ne dokazuje navode optuženice koji se odnose na učešće optuženog Mitrovića u zločinu koji se dogodio 26.03.1999. u Suvoj Reci/Suharekë. Ni jedan svedok, niti materijalni dokaz, ne potvrđuju navode optužnice da je on tog dana bio u Suvoj Reci/Suharekë i da je optuženima Repanoviću i Jovanoviću ispred policijske stanice rekao *Krećite, šta čekate,... jel ja to treba da radim umesto vas*. Svedok A koji pominje *Čegara I* na sasvim drugačiji način opisuje osobu koja je navodno to izgovorila. Da je optuženi Mitrović i izgovorio navedene reči, one se ni na koji način ne mogu tretirati kao naredba, jer nisu jasne ni po zadatku, ni po vremenu, ni po prostoru, ni po cilju, ni po izvršiocima. Optuženi Mitrović u odnosu na optužene Repanovića i Jovanovića i ostale pripadnike OUP Suva Reka/Suharekë, nije neposredni i ovlašćeni starešina, te istima i nije mogao da izda bilo kakvu naredbu. Optuženi Nenad Jovanović kaže da je optuženog Mitrovića video toga dana u Suvoj Reci/Suharekë, ali ga i on pogrešno opisuje. Ukupno 21 saslušani svedok

potvrđuje da je optuženi Mitović tog dana bio u Prizrenu. To potvrđuju i neki pismeni dokazi iz spisa predmeta. Optuženi Radojko Repanović negira da je od Mitrovića ikada dobio bilo kakvo naređenje, niti da je on mogao da mu izda naređenje.

Tokom postupka nije dokazano da su pripadnici 37. odreda tzv. *Čegrovi* 26.03.1999. bili u Suvoj Reci/Suharekë. Svedoci koji pominju prisustvo ove jedinice u Suvoj Reci/Suharekë vezuju je za pretres kuća na Reštanskom putu, vršen nakon ubistva pripadnika PJP Gorana Veličkovića, tokom maja 1999. Svi svedoci-oštećeni Albanci iz Suve Reke/Suharekë izneli su sasvim određen stav da su ubistvo članova porodice Berisha izvršili Srbi iz Suve Reke/Suharekë, odnosno pripadnici lokalne policije. Ovo isključuje učešće pripadnika 37. odreda u ovom zločinu.

Optuženi Radoslav Mitrović po profilu ličnosti, kao čovek besprekoreno čiste biografije, karijere, svesti i savesti, ne bi mogao da bude učinilac jednog od natežaih krivičnih dela za koje se u ovom postupku tereti.

Predložila je da optuženi Radoslav Mitrović bude oslobođen optužbi.

Fond za humanitarno pravo